

Sygn. akt III Ca 1473/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Hadrys

Sędzia SO Danuta Morys - Woźniak (spr.)

SR del. Joanna Łukasińska - Kanty

Protokolant Tomasz Bałys

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa P. A.

przeciwko C. A. , A. A. , R. A. i Z. A.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku

z dnia 29 maja 2013 r., sygn. akt IV RC 1249/12

oddala apelację.

SSR del. Joanna Łukasińska – Kanty SSO Krystyna Hadrys SSO Danuta Morys - Woźniak

Sygn. akt III Ca 1473/13

UZASADNIENIE

Powód P. A. domagał się obniżenia alimentów zasądzonych od niego rzecz dzieci: C. A. z kwoty po 450 zł miesięcznie do kwoty po 150 zł miesięcznie, A. A. z kwoty po 450 zł miesięcznie do kwoty po 150 zł miesięcznie, R. A. z kwoty po 350 zł miesięcznie do kwoty po 150 zł miesięcznie oraz na rzecz Z. A. z kwoty po 350 zł miesięcznie do kwoty po 150 zł miesięcznie, poczynając od dnia wniesienia pozwu. Uzasadniając swoje żądania wskazał, iż zaistniały przesłanki z art. 138 k.r.o., albowiem jego sytuacja majątkowa uległa znacznemu pogorszeniu, nie ma możliwości podjęcia pracy zarobkowej i nie posiada środków do łożenia alimentów w zasądzonej wysokości.

Pozwani wnieśli o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2013r. Sąd Rejonowy w Rybniku oddalił powództwo P. A..

Powyższe orzeczenie zapadło po ustaleniu przez Sąd Rejonowy następującego stanu faktycznego:

Małoletnia Z. A. oraz C. A., A. A. i R. A. pochodzą z małżeństwa P. A. i B. A.. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 04 lutego 2008r. małżeństwo rodziców pozwanych zostało rozwiązane przez rozwód z winy powoda. Władza

rodzicielska nad małoletnimi wówczas dziećmi została powierzona matce B. A.. Powód został zobowiązany do łożenia alimentów na rzecz córek C. i A. w kwocie po 350 zł miesięcznie na każdą z nich , na rzecz syna R. w kwocie po 300 zł miesięcznie a na rzecz córki Z. w kwocie po 200 zł miesięcznie. Na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 03 października 2011r., alimenty zostały podwyższone na rzecz C. i A. do kwoty po 450 zł miesięcznie, a na rzecz R. i Z. do kwot po 350 zł miesięcznie. W dacie orzekania o podwyższeniu alimentów C. A. liczyła 20 lat i była studentką studiów dziennych (...) Ekonomicznego w K. na Wydziale Ekonomii - kierunku Gospodarka Przestrzenna. Jej miesięczny koszt utrzymania wynosił około 800 zł. A. A. liczyła lat 19 i była uczennicą szkoły średniej. Koszt jej miesięcznego utrzymania wynosił około 750,00 zł. R. A. liczył lat 16, i był uczniem gimnazjum, koszty jego utrzymania wynosiły od 923,00 do 1 023,00 zł miesięcznie albowiem z uwagi na zaburzenia emocji kontynuował terapię E. B., której koszt wynosił 250,00 zł miesięcznie. Z. liczyła w tym czasie 15 lat, była uczennicą gimnazjum a koszt jej utrzymania wynosił od 700,00zł do 800,00 zł miesięcznie. Matka pozwanych skończyła 41 lat, z zawodu była kucharką, pracowała jako sprzątaczką, z miesięcznym wynagrodzeniem 1486,86 zł netto. Pobierała zasiłek rodzinny na małoletnich R. i Z. w kwocie po 91 zł miesięcznie oraz na A. w kwocie po 98 zł miesięcznie. Dodatkowo na Z. pobierała zasiłek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej w kwocie po 80 zł miesięcznie. Na rzecz A., Z. i R. matce pozwanych wypłacono zasiłek w wysokości po 100,00 zł na rzecz każdego z nich z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego 2010/2011. Pozwany liczył 46 lat, posiadał wykształcenie wyższe górnicze i był zatrudniony w Konsorcjum Przedsiębiorstw (...) S.A. Oddział w R. na stanowisku sztygara zmianowego ze średniomiesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 4.096,61 zł netto. W dacie orzekania przebywał w Zakładzie Karnym w T. (na ten czas pracodawca udzielił mu urlopu bezpłatnego), gdzie odbywał karę pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy za fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną.

W dacie wydania zaskarżonego wyroku pozwani nadal mieszkali z matką. Miesięczne koszty utrzymania wspólnego mieszkania wynosiły: czynsz ok. 500 zł, podatek od nieruchomości wraz z opłatą za użytkowanie wieczyste ok. 11 zł, opłata za energię elektryczną ok. 85 zł, a za gaz ok. 300 zł, opłata za telefon stacjonarny i internet ok. 100 zł, opłata za środki czystości ok. 100 zł-łącznie 1.096 zł, co w przeliczeniu na ilość zamieszkałych osób (czwórka pozwanych i ich matka) wynosiło 219 zł miesięcznie na osobę. C. A. skończyła 22 lata, nadal studiowała i pobierała stypendium socjalne w wysokości 360 zł miesięcznie. Jej miesięczne koszty utrzymania wynosiły ok. 740 zł. A. A. liczyła lat 20 , również studiowała i pobierała stypendium socjalne w wysokości 320,00 zł miesięcznie. Ponadto, z uwagi na dobre wyniki w nauce pobierała stypendium naukowe w wysokości 500,00 zł miesięcznie. Koszt jej miesięcznego utrzymania wynosił ok. 680 zł. R. A. liczył 18 lat i był uczniem szkoły zawodowej. Z

tytułu praktyki zawodowej otrzymywał 147,00 zł miesięcznie. Jego miesięczny koszt utrzymania wynosił ok. 890 zł. Małoletnia Z. skończyła 16 lat i kontynuowała naukę w szkole średniej, koszty jej miesięcznego utrzymania wynosiły ok. 631 zł. Matka pozwanych liczyła 43 lata, pracowała jako woźna w szkole podstawowej, z wynagrodzeniem ok. 1 865 zł. Nie otrzymywała zasiłków rodzinnych na rzecz pozwanych.

Powód w dniu 09 stycznia 2013r. został warunkowo zwolniony z zakładu karnego. Mieszkał sam we własnościowym mieszkaniu. Mieszkanie jest obciążone kredytem zaciągniętym przez powoda na zakup tego lokalu w banku (...) S.A. Miesięczna rata kredytu wynosi 500,00 zł. Zadłużenie czynszowe mieszkania powoda według stanu na dzień 25 stycznia 2013 roku wynosiło 2.018,96 zł. Od stycznia 2013r. powód podjął zatrudnienie u byłego pracodawcy, w lutym 2013 roku osiągnął wynagrodzenie w kwocie 2.258 zł netto, w marcu 2013 roku w kwocie 3 787 zł netto. Na dojazdy do pracy powód przeznaczał od 100,00 zł do 150,00 zł w zależności od miesiąca. Wynagrodzenie za pracę powoda było zajęte przez komornika sądowego do wysokości 60 % na poczet alimentów zaległych i bieżących na rzecz pozwanych. W marcu 2013 roku na poczet alimentów bieżących i zaległych na rzecz pozwanych potrącono powodowi z wynagrodzenia łącznie kwotę 2.317,02 zł.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż w niniejszej sprawie brak było podstaw do obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanych, albowiem nie nastąpiła zmiana stosunków w oparciu o art. 138 k.r.o. Możliwości zarobkowe i majątkowe powoda nie uległy zmniejszeniu. Biorąc pod uwagę ostateczną kwotę jego miesięcznego wynagrodzenia, po potrąceniu alimentów, pozostaje mu do dyspozycji kwota ok. 1467 zł miesięcznie, która jest znacznie wyższa, aniżeli kwota jaka w przeliczeniu na osobę przypada na utrzymanie pozwanych. Pozwani nie posiadają jakiegokolwiek własnego majątku, nadal się uczą i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe z matką ,

której dochody z pracy są znacznie niższe niż dochody powoda. Poza tym ciąży na niej dodatkowy obowiązek związany z wychowaniem dzieci, staraniami o dom i bieżące sprawy rodziny. Z tych względów powództwo P. A. uległo oddaleniu.

Apelację od wyroku wywiódł powód zaskarżając go w całości. Wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 138 k.r.o., a także nieuwzględnienie art. 133 k.r.o. Nadto powód zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Podnosząc opisane wyżej zarzuty domagał się zmiany zaskarżonego wyroku

lub jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji stwierdził, iż jego sytuacja majątkowa jest trudna, komornik co miesiąc pobiera mu 60 % wynagrodzenia a ponadto ma inne, liczne zadłużenia. Podniósł, że matka pozwanych osiąga znacznie większy dochód niż podaje, a nadto nie sprawuje już opieki nad dziećmi, natomiast obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców a jego zakres zależy od możliwości zarobkowych i majątkowych osoby zobowiązanej do alimentacji. Ponadto zarzucił, że Sąd Rejonowy naruszył procedury nie doręczając mu odpisów pism procesowych pozwanych co uniemożliwiło mu ustosunkowanie się do ich treści przed wydaniem wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie mogła odnieść skutku.

Sąd I instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powoda, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne, istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przeprowadził postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie, a zgromadzone w toku postępowania dowody poddał wszechstronnej, wnikliwej ocenie, ustalając stan faktyczny sprawy stanowiący podstawę do rozważań nad zastosowaniem przepisów prawa materialnego. Ocena dowodów przeprowadzona przez Sąd Rejonowy nie nosi cech dowolności, stwierdzić więc należało, iż dokonane ustalenia faktyczne, znajdują swoją podstawę w zgromadzonym materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i spójny. Tak przeprowadzona ocena dowodów jako odpowiadająca wymogom z art. 233 § 1 k.p.c., korzysta z ochrony tym przepisem przewidzianej i jest w pełni aprobowana przez Sąd Okręgowy. Dlatego też ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego Sąd Okręgowy przyjął za własne.

Żądając obniżenia świadczeń alimentacyjnych powód miał obowiązek wykazać, iż doszło do zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o.. Przez zmianę stosunków należy rozumieć wszelkie zmiany w statusie ekonomicznym stron powodujące zmianę (zwiększenie, ale i zmniejszenie) zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, lub też zmianę (zwiększenie, ale i zmniejszenie) zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego (por. komentarz LEX 2010 r. M. Andrzejewski, H. Dolecki, A. Lutkiewicz- Rucińska, A. Olejniczak, T. Sokołowski, A. Sylwestrzak A. Zielonacki).

Powód nadal posiada duże możliwości zarobkowe. Jego średnie miesięczne wynagrodzenie znacznie przekracza kwotę 3000 zł. W marcu 2013r. uzyskał wynagrodzenie w kwocie 3786,70 zł netto. Powód nie wykazał aby w kolejnych miesiącach 2013r. jego miesięczne wynagrodzenie było niższe oraz, że nie otrzymał „Barbórki” i 14-tej pensji. Zatem po potrąceniach z tytułu alimentów zaległych i bieżących do dyspozycji pozostaje mu kwota co najmniej 1470 zł na zaspokojenie własnych potrzeb. Łączna wysokość zobowiązań alimentacyjnych powoda wobec pozwanych wynosi 1600 zł miesięcznie. Aktualnie pozwani nie posiadają własnych dochodów ani majątku. Żadne z nich nie jest usamodzielnione. Pozwani uczą się dobrze i dokładają wszelkich starań w kierunku uzyskania zawodu. Dzięki własnym wysiłkom starsze córki uzyskują stypendia, z których są w stanie pokryć znaczną część wydatków związanych z edukacją i bieżącymi potrzebami. Nie ulega wątpliwości, że matka pozwanych również wspiera ich finansowo a przede wszystkim od 2008 r. samotnie ich wychowuje i troszczy się o ich rozwój. Matka pozwanych, jako jedyna pracuje i obecnie osiąga dochód w wysokości od 1000 do 1100 zł netto. W 2012r. na utrzymanie rodziny zaciągnęła pożyczkę w kwocie 2500 zł, którą nadal spłaca, tak więc faktycznie otrzymuje miesięczne wynagrodzenie w kwocie ok. 950 zł netto. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w żaden sposób nie wynika, iż potrzeby poszczególnych pozwanych uległy zmniejszeniu od czasu zasądzenia ostatnich alimentów. Wiele ich potrzeb pozostaje niezaspokojonych w porównaniu z poziomem życia ich rówieśników (np. wyjazdy wakacyjne, wycieczki

itp.).Cała rodzina żyje skromnie. Powód jest stosunkowo młodym mężczyzną , posiada wyższe wykształcenie i dobry zawód. Po opuszczeniu zakładu karnego podjął zatrudnienie u wcześniejszego pracodawcy. Poza pozwanymi nie ma innych osób na utrzymaniu, nie mieszka z rodziną i od kilku lat nie uczestniczy w procesie wychowawczym dzieci. Wcześniej znęcał się nad rodziną a obecnie ogranicza się wyłącznie do płacenia zasądzonych na rzecz pozwanych alimentów. Nie przekazuje im prezentów jak również dodatkowych kwot pieniężnych. Ponosi typowe koszty utrzymania. Zobowiązania finansowe, jakie na nim ciążyą i inne zadłużenia z tytułu opłat za mieszkanie, zaległych alimentów, kredytów bankowych są efektem jego wcześniejszych , nagannych zachowań i trybu życia. Fakt odbywania przez niego kary pozbawienia wolności za dopuszczenie się przestępstwa na szkodę rodziny i wyniku z tytułu pozostawania w tym czasie bez pracy zadłużenia nie mogą stanowić podstawy do drastycznego obniżenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz uprawnionych z łącznej kwoty 1600 zł miesięcznie do kwoty 600 zł miesięcznie. Zgodnie z art. 136 k.r.o., jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądownym

dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Przepis ten znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie przy uwzględnieniu stanowiska Sądu Najwyższego zawartego w uchwale 7 sędziów z dnia 26 maja 1995r. III CZP 178/94 (OSNC 1995, nr 10,poz. 136). Okoliczność pozbawienia się pracy i dochodów przez powoda nie może mieć wpływu na obniżenie jego alimentów względem dzieci (por.uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 1995 r. III CZP 94/95). Art. 136 k.r.o. jest ukierunkowany ku ochronie usprawiedliwionych interesów osób uprawnionych do alimentacji, ale nie w takim stopniu, który w ogóle nie liczy się z położeniem zobowiązanego. Zobowiązanego może ominąć sankcja z art.136 k.r.o., gdy z ważnych powodów (w świetle doświadczenia życiowego i zasad moralnych) dochodzi do pomniejszenia majątku i źródeł dochodów, obiektywnie niekorzystnego z punktu widzenia potrzeb rodziny. W ocenie Sądu Odwoławczego w przypadku powoda wyżej wymienione przesłanki nie zaistniały. Dodatkowo fakt nabycia mieszkania przez powoda spowodował polepszenie się jego stanu majątkowego - zatem argumentacja powoda również w tym zakresie stała się nietrafna. Odnośnie dalszych zarzutów powoda Sąd Okręgowy wskazuje, że na obojgu rodzicach ciąży nie tylko obowiązek utrzymywania dzieci, które nie są w stanie utrzymać się samodzielnie ale również obowiązek wspierania ich, troszczenia się o ich fizyczny i duchowy rozwój oraz należytego przygotowania ich do pracy dla dobra społeczeństwa, odpowiednio do ich uzdolnień. Pozwani są jedynymi dziećmi powoda, a zasądzone na ich rzecz alimenty w kwotach po 450 zł i 350 zł nie są wygórowane. Wbrew twierdzeniom powoda dorosłe córki nie posiadają możliwości zarobkowych albowiem studiują w systemie dziennym, zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku, muszą dojechać do K. na określoną godzinę. Fakt, że osiągają dobre wyniki w nauce i dostają stypendium naukowe może świadczyć jedynie o tym, że dużo czasu poświęcają nauce, przygotowywaniu się do zajęć, egzaminów oraz pogłębianiu wiedzy. Oczywistym jest ,że nie są w stanie podjąć zatrudnienia.

Reasumując kwota zasądzonych od powoda alimentów na rzecz pozwanych jest adekwatna do jego możliwości zarobkowych i majątkowych oraz usprawiedliwionych potrzeb pozwanych, zwłaszcza w sytuacji, że do ich podwyższenia doszło dwa lata temu, i powód

powinien liczyć się przy podejmowaniu wszelkich finansowych decyzji, z faktem, iż obciąża go obowiązek dostarczania środków utrzymania czwórce dzieci.

Na uwzględnienie nie zasługują również zarzuty powoda odnośnie naruszenia przez Sąd Rejonowy prawa procesowego. Powód był obecny na rozprawie poprzedzającej wydanie wyroku (w dniu 29 maja 2013r.), na której został przesłuchany w charakterze strony i podczas której byli również przesłuchani pozwani. Powód zadawał pytania i nie zgłaszał żadnych zastrzeżeń co do przebiegu posiedzenia, jak również innych czynności sądu. Przed zamknięciem rozprawy nie zgłaszał wniosków dowodowych a po ogłoszeniu wyroku został dokładnie pouczony o sposobie i terminie wniesienia apelacji. Powód w tym czasie nie przebywał już w zakładzie karnym. Odpis wyroku z uzasadnieniem (zgodnie z jego wnioskiem) został mu doręczony w dniu 19 czerwca 2013r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Odwoławczy nie znalazł podstaw do zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku i na podstawie art. 385 k.p.c. apelację jako bezzasadną oddalił.

SSR (del.) Joanna Łukasińska – Kanty SSO Krystyna Hadryś SSO Danuta Morys-Woźniak